

Ympäristöterveydenhuollon
valvontayksikön suunnitelma –

**Valvontasuunnitelma eläinten terveyden ja
hyvinvoinnin valvonnasta sekä
eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä**

2025

Sisälllys

1 JOHDANTO.....	3
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	3
3 VOIMAVARAT.....	3
3.1 Henkilöstön resurssitarpeen kartoitus.....	3
3.2 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako.....	4
3.3 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen.....	5
4 TIETOJÄRJESTELMÄT.....	6
5 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ.....	6
5.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus.....	6
5.2 Erityistilanneviestintä.....	6
5.3 Eläinlääkintähuollon sosiaalisen median viestintäkanava.....	7
6 MAKSUT.....	7
7 VALVONNAN TOIMEENPANO.....	8
7.1 Valvonnan painopisteet.....	8
8 ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA.....	8
8.1 Eläintautivalmius ja eläintaudeista tehtävät ilmoitukset.....	8
8.2 Kunnallinen eläintautivalvonta.....	9
8.2.1 Pakollinen zoonoosivalvonta.....	10
8.2.2 Vapaaehtoinen terveystalvonta.....	10
8.2.3 Vesiviljelylaitosten terveystalvonta.....	10
8.2.4 Muu eläintautivalvonta.....	10
8.3 Eläintautinäytteet.....	11
9 ELÄINTEN TUNNISTAMINEN/ MERKITSEMISEN JA REKISTERÖINNIN VALVONTA.....	11
10 ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA.....	12
11 SISÄMARKKINAKAUPPA, VIENTI JA TUONTI.....	12
11.1 Sisämarkkinakauppa.....	12
11.1.1 Sisämarkkinatuonti.....	12
11.1.2 Sisämarkkinavienti.....	13
11.2 Kolmasmaatuonti ja -vienti.....	13
11.2.1 Tuonti kolmansista maista.....	13
11.3 Vienti kolmansiin maihin.....	13
11.4 Epäily laittomasta tuonnista.....	13
12 ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA.....	14
12.1 Ilmoituksenvaraisten kohteiden valvonta.....	15
12.2 Eläinkuljetukset.....	15
13 ELÄIMISTÄ SAATAVAT SIVUTUOTTEET.....	16

13.1 Sivutuotelaitosten valvonta.....	16
13.2 Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta.....	16
13.2.1 Haaskapaikkojen valvonta.....	16
13.2.2 Turkiseläinten lajinsisäinen käyttö.....	16
13.2.3 Raatojen keräily, hautaus ja kotiteurastus.....	16
14 EHDOLLISUUDEN VALVONTA.....	17
15 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN.....	18
15.1 Peruseläinlääkäripalvelu.....	18
15.2 Tuotantoeläinten terveydenhuolto.....	18
15.3 Kiireellinen eläinlääkäriapu.....	18
15.4 Saatavuus ja laatutavoitteet.....	19
15.5 Toimitilat.....	20
15.6 Välineresurssit.....	20
15.7 Ostopalvelut.....	21
16 SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI.....	21
16.1 Valvontasuunnitelma.....	21
16.2 Palvelujen käytön tilastointi.....	21
LIITE 1. RESURSSITARPEEN KARTOITUS.....	22
Peruseläinlääkäripalveluiden ja kiireellisen eläinlääkäriavun resurssitarve.....	23
Eläinlääkintähuollon valvonnan resurssitarve.....	23

1 JOHDANTO

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisesta ohjelmasta (EHO) säädetään eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009) ja eläinlääkintähuoltoasetuksessa (1031/2009). Ohjelman laatii Ruokavirasto ja sen tarkoituksena on tehostaa sekä yhdenmukaistaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä ohjata eläinlääkäripalveluiden järjestämistä valtakunnallisesti. EHO ohjaa valvontasuunnitelmien laatimista aluehallintovirastoissa ja kunnissa. Ohjelman tavoitteena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua sekä yhtenäistää valvontakäytäntöjä siten, että toimijat ovat samanarvoisessa asemassa suhteessa valvontaan. Ohjelma sisältää eläinlääkäripalveluiden saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet. Lisäksi sen avulla pyritään varmistamaan, että kunnissa varataan riittävät henkilöstöresurssit eläinlääkintäpalveluiden ja valvontatehtävien järjestämiseksi. Eläinlääkintähuollonvaltakunnallinen ohjelmaan (EHO) 2015–2025 on tehty päivitys vuodelle 2025.

Eläinlääkintähuoltolain 7 §:n mukaan kunnan/yhteistoiminta-alueen on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä tässä laissa tarkoitettua eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoitusta suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista. (ElhL 10 §) sekä asettaa alueellisia painopistealueita eläinlääkintävalvonnan toteuttamiseksi. Kunta suunnittelee, miten nämä painopisteet huomioidaan käytännön työssä esim. kohdennettuina tarkastuksina tai työn ohjauksessa.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kauhajoen kaupunki toimii ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän sekä ympäristönsuojelun hallinnollisena organisaationa Kuntalain 51 §:n mukaisella vastuukuntamallilla kuntien hyväksymän yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue muodostuu Kauhajoen kaupungista ja Isojoen, Karijoen ja Teuvan kunnista ja on siirtynyt Kauhajoen kaupungin organisaatioon 1.1.2023 liikkeenluovutuksella Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymästä. Ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueen väestömäärä on noin 20 000.

Ympäristöterveydenhuollon viranomaisena toimii Kauhajoen kaupungin ympäristölautakunta. Ympäristölautakunta päättää eläinlääkintähuoltolain (765/2009, ElhL) perusteella yhteistoiminta-alueelle säädetyistä tehtävistä siltä osin kuin tehtäviä ei ole delegoitu viranhaltijan päätettäväksi.

3 VOIMAVARAT

3.1 Henkilöstön resurssitarpeen kartoitus

Kauhajoen kaupungin ympäristöterveyden eläinlääkäripalveluiden ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatarve ja resurssitarve on esitetty liitteessä 1.

3.2 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Eläinlääkintähuoltolain mukaisten tehtävien hoitamista varten kunnassa on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkärin virkoja. Jos kunnassa on useampi kuin yksi kunnaneläinlääkärin virka, kunnan on määrättävä kunnaneläinlääkäreiden keskinäisestä tehtävänjaosta. (ElhL 16 §).

Kauhajoen kaupungin ympäristöpalvelut muodostavat hallintosäännön mukaan oman toimialueen, jonka toiminnasta vastaa ympäristöpäällikkö suoraan kaupunginjohtajan alaisuudessa. Ympäristöpäällikkö vastaa ympäristöpalvelujen toiminnasta, hallinnosta, taloudesta ja henkilöstöstä. Ympäristölautakunta on delegoinut osan tehtävistä suoraan viranhaltijoille erillisillä päätöksillä.

Kauhajoen kaupungin ympäristöpalveluilla on yhteensä viisi (5) praktiikkaa tekevää kunnaneläinlääkärin virkaa ja yksi (1) valvontaeläinlääkärin virka. Yksi praktikoista toimii vastaavana eläinlääkärinä, jonka tehtävänä mm. päivystyslistojen laatiminen ja hankinnat. Ympäristöpalvelujen toimistosihteerin hoitaa eläinlääkintähuollon päivystyskorvausten palkanlaskentaan ja laskutukseen liittyviä tehtäviä. Hän vastaa myös valvontaeläinlääkärin ja eläinlääkäreiden Aluehallintovirastolta haettavasta korvauksesta.

Ympäristöpäällikkö vastaa eläinlääkintähuollon suunnitelman päivittämisestä yhdessä vastuueläinlääkärin ja valvontaeläinlääkärin kanssa. Eläinlääkintään kuuluvat hankinnat, sijaisjärjestelyt ja perehdyttäminen toteutetaan yhdessä vastuueläinlääkärin kanssa.

Praktiikkaa hoitavien eläinlääkäreiden resurssi tehtävänsä hoitamiseksi 5 htv. Vuonna 2024 on ollut palkattuna myös määräaikaista eläinlääkäreiden sijaisuuksia vuosilomien ajaksi sekä vahvistamaan päivystysjärjestelyjen toimivuutta. Eläinlääkäreiden avuksi on palkattu määräaikainen vastaanottoavustaja, joka on valittu tehtävään klinikkaeläinhoitajan oppisopimuskoulutuksen avuksi 31.5.2025 saakka.

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen praktikkoeläinlääkärit, sijaiset ja päivystävä eläinlääkäri ovat aina virkasuhteessa ja siten toimivaltaisia tekemään kunnaneläinlääkärille kuuluvia viranomaispäätöksiä.

Virka	Viranhaltijat, htv	Tehtävät
kunnaneläinlääkäri (praktikko)	4 virkaa, yht. 4 htv	<ul style="list-style-type: none"> peruseläinlääkäripalvelut pien- ja suurelänpäivystys valvontaeläinlääkärin avustaminen valvontatehtävissä tarvittaessa maidontuotantotilojen hygieniatarkastukset
vastaava eläinlääkäri	1 virka, yht 1 htv	<ul style="list-style-type: none"> päivystyslistojen laatiminen kalustohankintavalmistelut valvontatehtävien jakaminen, jos valvontaeläinlääkäriä ei ole käytettävissä tiedottaminen eläinlääkäreille valmiussuunnittelu
valvontaeläinlääkäri	1 virka, yht. 1 htv	<ul style="list-style-type: none"> eläinsuojeluvalvonta eläintautivalvonta vesiviljelylaitokset sivutuotevalvonta vienti- ja tuontitarkastukset muut virkatehtävät
ympäristöpäällikkö	eläinlääkintä 0,33 htv, ympäristöterveys 0,33 htv.	<ul style="list-style-type: none"> hallinto, esimiestehtävät ja talous palkkaus, vuosilomat, eläinlääkintähuollon suunnittelu yhteistyöryhmät, sisäiset ja muut sidosryhmät

ympäristöterveystarkastaja	omien tehtävien ohessa	<ul style="list-style-type: none"> • tilastot ja raportit
toimistos sihteeri	ympäristöpalvelut yhteinen, 0,50 htv eläinlääkintään	<ul style="list-style-type: none"> • eläinlääkintähuollon toimistotehtävät (mm. päivystyskorvaukset, muut korvaukset, laskutus)
eläintenhoitaja, oppisopimuskoulutuksessa klinikkaeläintenhoitajaksi	1 htv	<ul style="list-style-type: none"> • avustavat tehtävät eläinlääkäriasemilla • eläinlääkärin avustaminen potilastyössä, ohjattuna

Lääkisopimuksen 2022 - 2025 praktikkoeläinlääkäreitä koskevat viikkolepo- ja päivystysmääräykset on otettu käyttöön. Eläinlääkinnän praktikkoeläinlääkäreille kertyy päivystyksistä vapaata siten, että kolmesta arkipäivystyksestä on tullut eläinlääkärille yksi päivystysvapaapäivä ja vastaavasti viikonlopun päivystyksestä kaksi päivystysvapaapäivää. Päivystysvapaa ja viikkolepo pidetään aina ennen tai jälkeen päivystysviikonloppua. Eläinlääkärin toivomuksesta se pidetään pääsääntöisesti maanantaina. Päivystysvapaat pidetään kohtuullisessa ajassa ja niitä ei saa kertyä enempää kuin 20. Näitä kertyneitä päivystysvapaita pidetään siten, niillä turvataan viikkolevon toteutuminen. Viikkolevon antaminen mahdollistetaan eläinlääkintähuollon kannalta tarkoituksenmukaisin viikonloppu- ja arkipyhäjärjestelyin sekä tarvittavin sijaisjärjestelyin. Lähtökohtana on, että lyhyet päivystysvapaat annetaan arki- ja viikonloppupäivystysjärjestelyin vastavuoroisuusperiaatteella siten, että kaupungin omat eläinlääkärit hoitavat toistensa tehtävät ilman sijaisia tai eri korvausta (LS Liite 5). Mikäli tämä ei onnistu päivystysvapaa toteutetaan ulkopuolisin sijaisjärjestelyin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kertyneitä päivystysvapaita pidetään viikonlopun yhteydessä tai pidemmissä vähintään viikon pituisissa pätkissä. Pitämättä jääneet vanhat päivystysvapaat suunnitellaan yhdessä esimiehen kanssa, pidettäväksi lomajaksojen yhteydessä, jolloin sijaisuusresurssija on paremmin saatavissa.

3.3 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Kuntatyönantajana huolehtii, että eläinlääkärin virkaan valitaan tehtävään päteviä henkilöitä. Vakinaisiin virkoihin valitulta tarkastetaan alkuperäiset työ- ja tutkintotodistukset, jotta varmistetaan lainsäädännön edellyttämän pätevyyden olemassaolosta.

Ammattitaitoa ylläpidetään mahdollistamalla henkilöstön osallistuminen peruseläinlääkinnän, oman erikoisosaamisalueensa sekä valvontatehtäviin liittyviin koulutuksiin. Näitä ovat Ruokaviraston ja AVIn järjestämät maksuttomat koulutus- tai neuvottelupäivät. Lisäksi henkilöstöllä on koulutusmäärärahojen puitteissa mahdollisuus osallistua mm. Suomen Eläinlääkäriliiton, Fennovet Oy:n, eläinlääkäreiden erikoisyhdistysten ja Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan järjestämiin koulutuksiin.

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan ympäristöterveydenhuollon henkilökunnan tulisi päästä osallistumaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään kahdeksana päivänä vuodessa. Henkilöstön täydennyskoulutus toteutetaan kaupungin koulutussuunnitelman periaatteilla. Täydennyskoulutussuunnitelma perustuu henkilöstön osaamistarpeen arviointiin ja sisältää tavoitteet koulutusmääristä ja koulutuksen sisällöstä. Ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden kesken koulutusta on suunnattu eläinlääkärin oman mielenkiinnon ja erikoisosaamisen mukaisesti. Toiminnan jatkuvuuden kannalta on myös varmistettava, että eläinlääkintähuollossa on riittävästi osaamista sekä tuotanto- että hyötyeläinten hoitamiseksi lainsäädännön vaatimusten ja yhteistoiminta-alueen viranomaisvelvoitteiden täyttämiseksi.

Koulutukset toteutetaan läsnä- ja etäkoulutuksena verkko- ym. koulutusmuotoja hyödyntäen. Varsinaiset koulutusmatkat ja siitä aiheutuvat majoituskulut on karsittu talousarviosta minimiin ja niitä on käytettävissä vain erikseen esimiehen kanssa sovittavia tai pakollisia matkoja varten.

4 TIETOJÄRJESTELMÄT

Kauhajoen kaupunki vuokraa tarvittavat ICT-laitteet Suupohjan Seutupalvelukeskukselta. Seutupalvelukeskus antaa tietohallinnon laitteen ja vastaa ohjelmistojen toimivuudesta. Viranhaltijoilla on pääsy kaupungin intraverkkoon. Eläinlääkäreillä ja pidempiaikaisilla eläinlääkärisijaisilla on Kauhajoen kaupungin sähköposti. Valvontaeläinlääkärille on annettu käyttöoikeudet Tweb asianhallintaohjelmaan, jonne diarioidaan asiakirjoja ja tehdään hallintopäätöksiä. Eläinlääkäreille on asennettu Teams-sovellukset tietokoneisiin etäneuvotteluja, koulutusta ja yhteydenpitoa varten. Eläinlääkäreiden puhelimet, puhelinliittymien VIPpalvelut ja tietokoneet on päivitetty vastaamaan tämän hetken tietoteknisiä vaatimuksia. Eläinlääkäreillä on oma Facebook sivusto.

Kaikilla praktikkoeläinlääkäreillä on käytössä TeraKuun KliniQ-ohjelma. Ohjelmassa on mm. asiakasrekisteri potilastietoineen, lääke- ja tarvikehinnasto ja potilaslaskutus.

Valvontaeläinlääkärillä on käytössään seuraavat tietojärjestelmät:

- TRACES NT (trade Control and Expert System)
- Nautarekisteri
- Eläintenpitäjärekisteri
- Koirarekisteri
- Pikantti
- VATI
- PRIIMA

Kunnaneläinlääkäreillä on käytössään seuraavat tietojärjestelmät:

- KliniQ
- Naseva
- Sikava
- TRACES NT
- Pikantti

5 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

5.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus

Valvontaeläinlääkäri tekee säännöllisesti yhteistyötä Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen ympäristöterveystarkastajien ja ympäristötarkastajien, Aluehallintoviraston vastaavien läänineläinlääkärien ja paikallisen poliisin kanssa. Tarpeen vaatiessa yhteistyötä tehdään ELY-keskuksen viranomaisten, kuntien palotarkastajien ja rakennusvalvontaviranomaisten sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaalipalvelujen kanssa.

5.2 Erityistilanneviestintä

Kriisi- ja erityistilanneviestinnässä toimitaan siten kuin Kauhajoen kaupungin viestintäsuunnitelmassa on ohjeistettu.

5.3 Eläinlääkintähuollon sosiaalisen median viestintäkanava

Kauhajoen kaupungilla on käytössään kotisivut, joista näkyvät ympäristöpalvelujen, ympäristöterveyden huollon ja eläinlääkinnän pääasialliset tehtävät ja henkilöstön yhteystiedot. Eläinlääkintä tiedottaa ajankohtaisista asioista

pääasiassa kotisivujen kautta. Peruseläinlääkäripalveluista ja päivystyksestä tiedotetaan kotisivujen lisäksi paikallislehdissä. Eläinlääkinnällä on käytössään omat facebook-sivut, jonka kautta tiedotetaan palveluista, Suupohjan eläinlääkintähuolto. Vastaanottoavustaja ja ympäristöpalvelujen toimistosihteeri vastaavat ajankohtaisten asioiden tiedottamisesta. Ulkoisesta viestinnästä vastaa ensisijaisesti Kauhajoen kaupungin viestintävastaava ja viestintätiimi.

Eläinlääkinnän ensisijainen tavoite on tiedottaa kuntalaisia ajankohtaisista eläintauteihin ja eläimiin liittyvään valvontaan liittyvistä asioista sekä mahdollisista poikkeamista päivystysnumeron toiminnassa.

6 MAKSUT

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen eläinlääkintähuollossa ei ole käytössä klinikkamaksua. Vuoden 2025 aikana valmistaudutaan klinikkamaksun käyttöönottoon.

Kauhajoen kaupunginhallitus on hyväksynyt maksullisen päivystyspuhelimien taksat 1.6.2023 (§ 102).

Päivystysnumero **060012202** peritään veroton hinta ja Telian palvelumaksu. Hintaan lisätään kulloinkin voimassa oleva alv.

Puheluista peritään:

Ma – Pe klo 8 – 14: pvm/mpm

Ma – Pe klo 14 – 22: 1,53 €/min +pvm

Ma – Pe klo 22 – 08: 3,60 €/min +pvm

La – Su klo 8 – 14: 2,57 €/min +pvm

La – Su klo 14 – 22: 2,57 €/min +pvm,

La – Su klo 22 – 08: 3,60 €/min +pvm

Arkipyhät La – Su hinnoittelun mukaisesti.

Kauhajoen kaupunginhallitus on päätöksellään 20.3.2023 § 57 päättänyt osallistua (ElhL 22 §) hyötyeläimen omistajalle tai haltijalle eläinlääkäriinavusta aiheutuneiden kustannusten korvauksiin, subventoimalla päivystysaikaisia toimenpidematkoja. Päivystävän kunnaneläinlääkäriin hyötyeläimen hoitamiseksi tekemistä toimenpidematkasta Kauhajoen kaupunki korvaa matkakustannukset edestakaisesta 60 kilometriä ylittävästä matkasta.

Kunnaneläinlääkärien asiakkailta perimät toimenpidepalkkiot määräytyvät kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaisesti. Kunnaneläinlääkäriin ja valvontaeläinlääkäriin tekemät eläintautilain ja sivutuotelain mukaiset tarkastukset, todistukset ja muut suoritteet ovat maksullisia Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (MMM 1221/2022) mukaisesti. Valvonnan tehnyt eläinlääkäri toimittaa laskuttamista varten tarpeelliset tiedot aluehallintovirastolle viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun kunnaneläinlääkäri on suorittanut maksutaulukon mukaisen maksullisen suoritteen.

7 VALVONNAN TOIMEENPANO

Kunnan on huolehdittava eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten lääkitsemislaissa, eläinten tunnistamis- ja rekisteröintilaissa sekä sivutuotelainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädettyjä tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestelmäisestä alueellisen suunnitelman ja valtakunnallisen ohjelman mukaisesti. Kauhajoen yhteistoiminta-alueella nämä tehtävät on pääasiassa sisällytetty valvontaeläinlääkärin tehtäväksi. Jos valvontaeläinlääkäri on estynyt tai esteellinen hoitamasta tehtäviä, vastaava eläinlääkäri huolehtii, että valvontaeläinlääkärille osoitetut tehtävät tulevat tehdyksi ja jakaa tarvittaessa tehtävät kunnaneläinlääkäreille.

Eläinperäisten elintarvikkeiden laitosvalvonnasta vastaavat ympäristöterveystarkastajat. Toistaiseksi yhteistoiminta-alueella ei ole eläinperäisten elintarvikkeiden vientiä, jota varten tarvittaisiin kunnaneläinlääkärin tekemiä vientitodistuksia.

Ympäristöpalvelujen vastuuviranhaltija ja eläinlääkärit yhdessä suunnittelevat valvonnan toimeenpanon, johon sisältyy valvontamäärät ja niiden vaatimat resurssit. Kauhajoen kaupungin vastaava viranhaltija varmistaa korjaavien toimenpiteiden loppuun saattamisen. Lisäksi Kauhajoen kaupungin ja ympäristöterveydenhuollon hallinto varmistavat valvontatietojen asiallisen dokumentoinnin, tallentamisen ja raportoinnin.

7.1 Valvonnan painopisteet

Valvonnan tarkastukset kohdennetaan ja toimintatavat päivitetään yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueiden mukaisesti.

Ruokaviraston alustavat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan kuntia koskevat painopisteet v. 2025 ovat:

- Sivutuotteiden jäljitettävyyden
- Turkistarhojen lintuinfluenssan valvonta ja seuranta
- Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteröinnin valvonnan tehostaminen
- Siipikarjan salmonellavalvonnan tehostaminen

Osa painopisteistä jatkuu vuosille 2026–2028.

8 ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

8.1 Eläintautivalmius ja eläintaudeista tehtävät ilmoitukset

Toimijoilla, lemmikkieläinten pitäjillä sekä muilla luonnollisilla henkilöillä tai oikeushenkilöillä, jotka osallistuvat eläimen tutkimiseen, hoitoon, käsittelyyn, kuljetukseen, lopetukseen, teurastukseen, metsästyksen, pyyntiin tai tarkkailuun on ilmoitettava edellä mainituista eläintaudeista tai sen epäilystä kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle. Epäilyä koskeva ilmoitus on tehtävä myös epätavallisesta kuolleisuudesta ja muista vakavan eläintaudin merkeistä (tuotantomäärän merkittävä lasku jne.).

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella eläintauti-ilmoituksen vastaanottaa arkisin virkatyöaikana kunnaneläinlääkäri tai valvontaeläinlääkäri ja päivystysaikana päivystävä kunnaneläinlääkäri. Ilmoituksen vastaanottanut kunnaneläinlääkäri huolehtii, jotta eläintautiasiansa ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Saapuneet eläintauti-ilmoitukset välitetään aina valvontaeläinlääkärille ja aluehallintovirastolle. Jos ilmoitus koskee luetteloitua tautia, uutta tautia tai muuta torjuttavaa eläintautia, on ilmoitus aluehallintovirastoon tehtävä välittömästi. Valvottavista ja asetuksen 325/2021, 5 §:ssä luetelluista eläintaudeista on ilmoitettava seuraavana arkipäivänä. Lisäksi kunnaneläinlääkäri ilmoittaa kunnan tartuntataudeista vastaavalle lääkäriksi sellaisista eläintaudeista, joista voi olla haittaa ihmisten terveydelle. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueelta em. ilmoitus tehdään Etelä-

Pohjanmaan hyvinvointialueen infektio- ja tartuntatauteista vastaavalle johtajalle tai Suupohjan Sote-keskuksen tartuntatauteista vastaavalle lääkärille tai hygieniahoitajan/tartuntatautihoitajalle.

Kunnaneläinlääkäriä ja aluehallintovirastoa koskeva velvoite ilmoittaa erikseen lueteltujen zoonoosien esiintymisestä terveyskeskuksen tartuntatauteista vastaavalle lääkärille on kirjattu eläintautilain 22 §:ään ja asetuksen (325/2021) 20 §:ään. Ilmoitettavat eläintaudit on lueteltu lainsäädännön lisäksi [Ruokaviraston internetsivuilla](#).

Eläintautilain 22 §:n mukaan kunnaneläinlääkäri on kuukausittain toimitettava aluehallintovirastolle yhteenveto kaikista virka-alueellaan todetuista luetteloiduista taudeista, uusista taudeista ja muista ilmoitettavista eläintaukeista. Kauhajoen kaupungin kuukausi-ilmoituksen aluehallintovirastolle tekee valvontaeläinlääkäri tai hänen poissaollessaan vastaava eläinlääkäri.

Kauhajoen kaupungin palveluksessa ei ole valmiuskoulutuksen saanutta kunnaneläinlääkäriä. Vastaava kunnaneläinlääkäri ohjataan koulutukseen.

8.2 Kunnallinen eläintautivalvonta

Eläintautilain 69 §:n mukaan kunnaneläinlääkäri toteuttaa eläintautien vastustamista sekä valvoo eläinterveyttä koskevien säädösten sekä niiden nojalla tehtyjen päätösten noudattamista toimialueellaan. Kunnaneläinlääkäri:

- 1) huolehtii päävastuullisena eläinterveysviranomaisena epäilyn vuoksi sekä eläintautien valvontaa koskevien velvoitteiden tai varotoimenpiteiden noudattamisen valvomiseksi pitopaikoissa tai muissa paikoissa tehtävistä tarkastuksista ja tutkimuksista
- 2) huolehtii taudin leviämisen estämisestä koskevassa päätöksessä määrätystä eläinten tutkimisesta, rokottamisesta, lääkitsemisestä ja käsittelystä silloin, kun toimenpiteet voi suorittaa vain eläinlääkäri
- 3) suorittaa taudintorjuntapäätösten täytäntöönpanoon liittyviä toimeenpanevia tehtäviä sekä valvoo toimijan ja lemmikkieläinten pitäjän ilmoittamien tai näiden suoritettavaksi määrättyjen taudintorjuntatoimenpiteiden toteuttamista
- 4) suorittaa päävastuullisena eläinterveysviranomaisena eläinterveyttä koskevien säädösten mukaista hyväksymistä tai lupaa edellyttävää toimintaa koskevat tarkastukset ja tutkimukset.

Kauhajoen kaupungin kunnallista eläintautivalvontaa johtaa ja organisoii valvontaeläinlääkäri. Kiireellisessä tilanteessa, jossa kunnaneläinlääkäri epäilee tai eläimellä todetaan olevan a – c -luokan tauti, uusi tauti, muu torjuttava tai valvottava eläintauti ja jossa välttämättömät toimenpiteet ovat tarpeen eläintaudin leviämisen estämiseksi, on epäilyn vastaanottanut/tehnyt kunnaneläinlääkäri vastuussa siitä, että ko. tautiin liittyvät toimenpiteet aloitetaan viipymättä.

Aluehallintovirastosta tulleen eläintautivalvontaan liittyvän määräyksen vastaanottanut kunnaneläinlääkäri huolehtii, että määrättyihin toimenpiteisiin ryhdytään.

Mikäli Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella havaitaan eläintautiepidemia tai kunnaneläinlääkäreitä joudutaan siirtämään toiselle alueelle taudintorjunnan tehtäviin, niin eläinlääkäripalvelut järjestetään siten, että ensisijaisesti turvataan kiireellisen eläinlääkäriavun saatavuus. Mikäli epidemiatilanne jatkuu pitkään, täytyy kiireettömien eläinlääkäripalveluiden saatavuus turvata hankkimalla vakituiselle eläinlääkärille sijainen taikka perustamalla määräaikainen kunnaneläinlääkäri virka.

8.2.1 Pakollinen zoonosivalvonta

Munintakana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja nautaeläimiä sperman keräysasemalle toimittavia tai raakamaitoa tuottavia nautojen pitopaikkoja koskee pakollinen salmonellavalvonta asetuksen (MMM 316/2021) mukaisesti.

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella on kolme (3) pakollisen salmonellavalvontaohjelmaan kuuluvaa siipikarjatilaa. Tiloilta otetaan valvontanäytteet Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti – keskimäärin valvontakäyntejä tulee 1 kpl/tila/vuosi. Valvontaeläinlääkäri hallinnoi parvista toimitettuja saapumisilmoituksia ja huolehtii pakolliseen terveystarkkailuun liittyvien tilakäyntien toteutumisesta. Muita pakollisen salmonellavalvontaan kuuluvia eläinten pitopaikkoja ei yhteistoiminta-alueella ole.

8.2.2 Vapaaehtoinen terveystarkkailu

Yhteistoiminta-alueella ei ole vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvia toimijoita. Pitopaikat voivat liittyä vapaaehtoiseen terveystarkkailuun lampaiden ja vuohien maedi-visnan/CAEn, tai kalojen BKD:n varalta. (MMM 319/2021).

8.2.3 Vesiviljelylaitosten terveystarkkailu

Valvontaeläinlääkäri toteuttaa vesiviljelylaitoksen valvontaa Aluehallintoviraston määräämällä tavalla. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella on yksi vesiviljelylaitos, jolla valvontaa tehdään valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti kerran vuodessa.

8.2.4 Muu eläintautivalvonta

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella ei ole karanteeneja, sperman keräysasemia, alkioiden keräysryhmiä tai tuotantoryhmiä eikä spermavarastoja. Alueella ei ole myöskään kyyhkyslakkoja. Jos alueelle perustetaan esim. sperman keräysasema (oriasema), valvontaeläinlääkäri huolehtii, että sen valvonta toteutuu.

Eläintautivalvonnan toteutuminen edellyttää, että nauta-, lammas-, vuohi-, sika-, hirvi-, kameli tai hevoseläintä, turkiseläintä, tuotantokania, siipikarjaa tai mehiläisiä ja kimalaisia pitävä on rekisteröinyt ko. eläinlajin pitäjäksi ja rekisteröinyt pitopaikan ennen eläinten pidon aloittamista. Yhteistoiminta-alueen nauta-, sika ja turkiseläintenpitäjät ovat pääsääntöisesti hyvin rekisteröityneet eläintenpitäjärekisteriin. Pienten lampoloiden, harrastevuohien ja -sikojen, hevostallien ja harrastelintujen osalta rekisteristä puuttuu useita pitopaikkoja. Rekisteröimättömät pitopaikat tulevat ilmi pääsääntöisesti eläinsuojeluvalvonnan kautta, jolloin pitopaikan rekisteröintitilanne tarkastetaan ja tarvittaessa eläintenpitäjä määrätään täyttämään velvollisuutensa.

Kunnaneläinlääkäri ylläpitää tietoja niistä oman toimialueensa sikojen pitopaikoista, joissa pidetään sikoja ulkona, ja toimittaa tiedot aluehallintovirastoon vuosittain. Aluehallintovirastot kokoavat tiedot ja toimittavat koosteen Ruokavirastolle vuosittain. Aluehallintovirasto seuraa toimialueensa valvonnan toteutumista.

Kunnaneläinlääkäri toteuttaa tarvittavat tarkastukset ja toimittaa tiedot tarkastuksista aluehallintovirastolle.

Turkistarhojen tautisuojausvalvonta

Turkistarhoilla sovelletaan 15.4.2024 alkaen maa- ja metsätalousministeriön asetusta (14/2024) varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisista eläimistä turkiseläimiin. Asetuksessa on vaatimuksia turkistarhan suojaamiselle lintuinfluenssalta. Kunnaneläinlääkäri valvoo alueellaan asetuksen velvoitteiden noudattamista

Sikojen ulkonapitokiellon valvonta

Afrikkalaisen sikaruton vastaisena varotoimena on sikojen ulkonapito kielletty maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (404/2021). Ulkonapito on sallittua vain, jos sikojen aitaus on asetuksen vaatimusten mukainen ja toimija on tehnyt sikojen ulkonapidosta etukäteen ilmoituksen kunnan eläinlääkärille. Kunnaneläinlääkäri valvoo alueellaan sikojen ulkonapitokiellon noudattamista tarkastamalla ulkona pidettävien sikojen aitaukset ilmoituksen saatuaan tai epäilytapauksessa.

8.3 Eläintautinäytteet

Eläintautiepäilyyn on varauduttu ns. valmiuslaatikoilla, jotka sisältävät kattavasti näytteenottotarvikkeita, suojarusteita sekä kirjalliset ohjeet näytteiden toimittamisesta laboratorioon. Valmiuslaatikko on Kauhajoen Ullantien vastaanotolla. Valvontaeläinlääkäri huolehtii, että valmiuslaatikko pysyy päivitettyinä. Kunnaneläinlääkäreillä on vastaanotoilla yhteystiedot päivystävään läänineläinlääkärinumeroon.

Luetteloitujen tautien sekä muiden torjuttavien ja valvottavien eläintautien näytteet lähetetään Ruokaviraston laboratorioon. Tuotantoeläimistä ja lemmikkieläimistä otettuja eläintautinäytteitä voidaan lähettää myös yksityisiin laboratorioihin. Luonnonvaraisia eläimiä koskevat näytteet lähetetään aina Ruokaviraston laboratorioon.

Eläintutilain 23 §:n mukaan Ruokavirasto voi eläinten terveydentilan ja eläintautien esiintymisen seuraamiseksi toteuttaa pakollisen eläinten joukkotutkimuksen (seurantatutkimuksen). Valvontaeläinlääkäri ottaa Ruokaviraston määräämät eläintautien seurantanäytteet.

9 ELÄINTEN TUNNISTAMINEN/ MERKITSEMISEN JA REKISTERÖINNIN VALVONTA

Kunnaneläinlääkäri valvoo virka-alueellaan eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevien säännösten (1069/2021) noudattamista laki § 23. Kunnaneläinlääkäri valvoo, että eläintunnistusjärjestelmän vaatimuksia noudatetaan ja havaitessaan laiminlyöntejä ryhtyy toimenpiteisiin epäkohdan poistamiseksi. Kunnaneläinlääkäri voi määrätä epäkohdan poistettavaksi. Epäkohdan poistamiseksi annetusta määräyksestä on tehtävä merkintä tietojärjestelmään. Havaituista epäkohdista ilmoitetaan aluehallintovirastoon.

Nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien, haaskaruokintapaikkojen, siipikarjan, mehiläisten, kimalaisten, turkiseläinten, kamelieläinten (kamelit, alpakat ja laamat) ja hirvieläinten (pl. porot) pitäjien on ennen eläintenpidon aloittamista rekisteröidyttävä eläintenpitäjäksi oman kuntansa maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Jos kunnaneläinlääkärillä tai valvontaeläinlääkärillä on aihetta epäillä, että rekisteröinti on tekemättä, tarkistetaan rekisteröinti tilakäynnin yhteydessä. Valvontaeläinlääkärillä on pääsy eläintenpitäjärekisteriin. Jos rekisteröinti on tekemättä, niin eläintenpitäjää neuvotaan rekisteröinnin tekemisessä.

Eläimistä vastuussa oleva toimija on velvollinen ilmoittamaan eläinrekistereihin (nauta, lammas, vuohi ja sika) kaikki MMMa 67/2022, 3-4 §:n mukaiset tapahtumat.

10 ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA

Laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014) mahdollisti eläinlääkärille aikaisempaa laajemman oikeuden luovuttaa lääkkeitä tulevan tarpeen varalle terveydenhuoltoon kuuluville tiloille. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkärit ovat tehneet useita lääkkeidenluovutus sopimuksia terveydenhuoltosopimustilojensa kanssa. Lääkkeiden luovuttamisen edellytyksenä ovat tilakohtainen lääkityssuunnitelma, sähköinen lääkityskirjanpito sekä tavallista tiheämmin tehtävät terveydenhuoltokäynnit. Kunnaneläinlääkärit seuraavat terveydenhuoltokäyntien yhteydessä sopimustilojensa lääkityssuunnitelman toteutumista ja muita sopimusedellytyksien täyttymistä.

Aluehallintovirastot valvovat eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) noudattamista tarkastamalla eläinlääkäreiden ja tuotantoeläintilojen lääkkeiden käyttöä. Aluehallintovirasto voi määrätä kunnaneläinlääkäriin tekemään eläinten lääkitsemisen valvontaa eläintenpitopaikoissa. Valvonnan tekee valvontaeläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri, jolle määräys on osoitettu.

11 SISÄMARKKINAKAUPPA, VIENTI JA TUONTI

Valvontaeläinlääkäri ja praktisoivat kunnaneläinlääkärit neuvovat yhteistoiminta- alueen asukkaita eläinten ja eläinperäisten tuotteiden ulkomaanvientiin ja -tuontiin liittyvissä asioissa. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella vienti- ja tuontiasioissa on kysymys enimmäkseen elävien eläinten ulkomaankaupasta.

11.1 Sisämarkkinakauppa

Elävien eläinten ja niistä saatavien sukusolutuotteiden (sperman, munasolujen ja alkioiden) sisämarkkinakaupalla tarkoitetaan siirtoja, jotka tapahtuvat Suomesta toisiin EU-maihin, Norjaan tai Sveitsiin tai näistä maista Suomeen. Eläintautien leviämisen estämiseksi siirroissa on noudatettava eläinlajikohtaisia Euroopan unionin säädöksiä.

Osa siirroista edellyttää Ruokaviraston suostumusta tai lupaa. Ruokavirasto ilmoittaa suostumuksista ja luvista aluehallintovirastolle, joka ilmoittaa kunnaneläinlääkärille tai muulle valvovalle eläinlääkärille.

Aluehallintovirastot hyväksyvät eläintautilain 39 §:n nojalla alueensa sisämarkkinakauppaan hyväksytyt laitokset (mm. keinosiemennystoimijat ja siipikarjan vientilaitokset). Kunnaneläinlääkäri valvoo, että hyväksymiselle annettuja ehtoja noudatetaan. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella ei ole yhtäkään aluehallintoviraston sisämarkkinakauppaan hyväksymää laitosta.

11.1.1 Sisämarkkinatuonti

Valvontaeläinlääkäri seuraa Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen TRACES NI-järjestelmässä saapuvia eriä. Hän tekee saapuneiden erien tarkastuksia ilman Aluehallintoviraston kehotusta.

Kaikki Suomeen saapuneet märehitjät, siat, kameli- ja hirvieläimet tarkastetaan Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti 2 – 5 päivän sisällä saapumisesta. Muiden erien osalta pyritään tarkastamaan uusien toimijoiden osalta ensimmäinen saapunut erä ja seuraavien tarkastusten tarve arvioidaan ensimmäisen tarkastuksen perusteella. Kunkin toimijan osalta tarkastetaan vähintään yksi saapunut erä vuodessa. Valvontaeläinlääkäri raportoi sisämarkkinatuontierille tehdyt tarkastukset TRACES NT-järjestelmään täyttämällä terveystodistuksen valvonta- eli III-osion.

Jos toisesta jäsenvaltiosta toimitettu eläin tai tuote taikka eläimen tai tuotteen mukana olevat asiakirjat eivät täytä tuonnin ehtoja, laatii valvontaeläinlääkäri tai tarkastuksen tehnyt kunnaneläinlääkäri asiassa tarkastuskertomuksen ja ilmoittaa asiasta aluehallintovirastolle. Kiireellisessä tilanteessa, jossa aluehallintovirasto tai Tulli ei ole vielä ryhtynyt toimenpiteisiin, voi kunnaneläinlääkäri/valvontaeläinlääkäri määrätä eläimen pidettäväksi karanteenissa tai eristettynä määräpaikassa tai osoittamassaan muussa paikassa siihen asti, kunnes puutteet on korjattu. Jos puutteita ei korjata tai niitä ei ole korjattu määräaikaan mennessä, niin aluehallintovirasto tai Tulli päättää jatkotoimenpiteistä.

11.1.2 Sisämarkkinavienti

Sisämarkkinaviennissä toimija pyytää valvontaeläinlääkäriltä lähetettävien erien tarkastamista. Valvontaeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä. Jos toimija ei ole rekisteröitynyt TRACES-järjestelmään, niin valvontaeläinlääkäri täyttää sekä lomakkeen I-osan että II-osan. Lyhytaikaisilla eläinlääkärisijaisilla ei ole tunnuksia TRACES-järjestelmään, jolloin terveystodistuksen järjestelmään voi viedä toinen virkaeläinlääkäri. Tällöin tarkastanut eläinlääkäri leimaa ja allekirjoittaa todistuksen.

11.2 Kolmasmaatuonti ja -vienti

Kolmasmaatuonnilla ja -viennillä tarkoitetaan eläinten ja eläinperäisten tuotteiden tuontia EU:n ulkopuolisista maista ja vientiä EU:n ulkopuolisiin maihin.

11.2.1 Tuonti kolmansista maista

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää virallista valvontaa valvonta-asetuksen (EU N:o 2017/625), lemmikkieläinasetuksen (EU N:o 2013/576) ja lain eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta 1277/2019 soveltamisalalla.

Ruokavirasto vastaa valvonta-asetuksessa ja lemmikkieläinasetuksessa jäsenvaltioille ja toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyistä Euroopan unioniin tuotavien eläinten ja eläinperäisten tavaroiden valvontaa koskevista tehtävistä, mikäli niitä ei ole säädetty Tullin tehtäväksi.

EU:n ulkopuolisista maista kaupallisesti tuotavat eläimet ja eläinperäiset tuotteet saapuvat Suomeen aina rajatarkastusaseman kautta ja eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta tuojalle jää todisteeksi yleinen terveyttä koskeva tuloasiakirja eli CHED-todistus. Eläinlääkinnällinen rajatarkastus tehdään sen EU-maan raja-asemalla, minne eläin tai eläinperäinen tuote ensimmäisen kerran EU-alueella saapuu.

Tulli vastaa eläinten ja tavaroiden virallisesta valvonnasta saapumispaikoilla ja rajatarkastuksen vaativien erien ohjaamisesta rajatarkastusasemalle. Kunnaneläinlääkäri antaa tarvittaessa Tullille virka-apua lemmikkieläinten viralliseen valvontaan liittyvissä tehtävissä.

11.3 Vienti kolmansiin maihin

Kunnaneläinlääkäreillä on toimivalta myöntää virallisia eläinterveystodistuksia eläimille ja eläimistä saataville tuotteille EU:n ulkopuoliseen vientiin. Jos vietävien eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, noudatetaan tätä sopimusta ja viennissä käytetään eläinterveystodistusta, joka sisältää sopimuksessa todistukseen merkittävät tiedot (sopimusmallit Ruokaviraston internetsivuilla). Jos ed. mainitun mukaista viennin sopimusta ei ole, on viejän velvollisuus selvittää kohdemaan asettamat tuonnin edellytykset.

Venäjän/Euraasian, USA:n ja Kiinan -viennissä edellytetään, että todistuksia myöntävät virkaeläinlääkärit ovat osallistuneet Ruokaviraston järjestämiin vientikoulutuksiin. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän kunnaneläinlääkärit eivät ole osallistuneet ed. mainittuihin koulutuksiin.

Mikäli Suomesta kolmansiin maihin lähtevät eläimet tai eläinperäiset tuotteet kulkevat kohdemaahan toisen EU-jäsenvaltion kautta, on erän siirtokelpoisuus osoitettava myös EU-sisämarkkinan terveystodistuksella (TRACES-todistus).

11.4 Epäily laittomasta tuonnista

Jos praktisoiva kunnaneläinlääkäri epäilee, että eläin on tuotu laittomasti maahan, niin hän ilmoittaa asiasta viipymättä valvontaeläinlääkärille ja antaa eläimen omistajalle suullisesti ja mahdollisuuksien mukaan myös kirjallisesti ohjeet eläimen pitämisestä erityksessä ja tarvittaessa ulosteiden keräämisestä. Kunnaneläinlääkäri antaa ekinokokkilääkityksen koiralle, jota epäillään laittomasti maahan tuoduksi, jos koira ei ole sitä saanut.

Raivotautirokotusta ei anneta, vaikka se puuttuisikin. Valvontaeläinlääkäri ryhtyy laittoman tuonnin epäilyssä aluehallintoviraston ohjeiden mukaisesti: valvontaeläinlääkäri tarkastaa eläimen terveydentilan ja mahdolliset

tuontiasiakirjat ja antaa tarkastuksen tuloksen tiedoksi aluehallintovirastolle. Toisesta jäsenvaltiosta laittomasti tuodusta eläimestä päättää aluehallintoviraston läänineläinlääkäri. Kolmansista maista tuodusta eläimestä päättää Ruokaviraston rajaeläinlääkäri.

12 ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

Eläinten hyvinvoinnista annettua lakia (693/2023) on sovellettu 1.1.2024 alkaen. Samalla kumoutui aiempi eläinsuojelulaki (247/1996) ja eläinsuojeluasetus (396/1996). Kumotun lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset ovat voimassa toistaiseksi. Hyvinvointilain nojalla on annettu ja annetaan lain säännöksiä tarkentavia asetuksia, joiden sisältö ei EHO:n päivityksen ajankohtana ollut vielä kaikilta osin tiedossa. Eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä on säädetty lain lisäksi EU:n lopetusasetuksessa. Eläinten suojelusta kuljetuksissa on säädetty kansallisessa eläinkuljetuslaissa ja MMM:n asetuksessa sekä EU:n eläinkuljetusasetuksessa.

Voimassa olevan eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön noudattamista valvotaan eläinsuojelutarkastuksissa. Jos tarkastuksessa havaitaan, että hyvinvoinnista annettuja säädöksiä on rikottu, valvontaviranomainen ryhtyy lainsäädännön edellyttämiin pakkokeinoihin. (Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023 (EhL) 12 luku; Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006 (EKL) 8 luku) Jos valvontaviranomaisella on syytä epäillä, että eläinten hyvinvointisäädöksiä on rikottu ja kun hän tekee hallintopäätöksen, hän on velvollinen tekemään asiasta ilmoituksen poliisille. (EhL 91 §)

Kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojelun valvontaa hoitava viranhaltija valvovat eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista kunnan alueella. Poliisi valvoo eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista toimialueellaan.

Kunta varmistaa, että eläinten hyvinvointisäädösten vastaista menettelyä havaittaessa ryhdytään tarvittaviin pakkokeinoihin. Annettujen määräysten ja valvontojen loppuunsaattaminen pitää varmistaa sekä huolehtia eläinten hyvinvointisäädösten rikkomisen ilmoittamisesta poliisille.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta jakautuu epäilyyn perustuvien kohteiden (eläinsuojeluilmoitusten) tarkastamiseen ja ilmoituksenvaraisten (AVI:stoon tehdyt ilmoitukset ammattimaisesta eläintenpidosta) kohteiden tarkastamiseen. Lisäksi Ruokavirasto ja aluehallintovirasto voi määrätä virkaeläinlääkäriin tekemään eläinkuljetuksiin liittyviä tarkastuksia. Jos kunnaneläinlääkäri epäilee, että eläintä kuljetetaan eläinsuojelulakia rikkovalla tavalla, on hänellä oikeus tarkastaa kuljetus ilman toisen viranomaisen määräystä.

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella eläinsuojelutarkastukset tekee pääsääntöisesti valvontaeläinlääkäri. Tarvittaessa käynnille on mahdollista ottaa mukaan praktiikkaa tekevä kunnaneläinlääkäri. Mahdollisissa esteellisyytilanteissa valvontaeläinlääkäri delegoi tarkastuksen tekemisen praktikolle. Vaikeissa tapauksissa valvontaeläinlääkäri voi pyytää neuvoja aluehallintoviraston läänineläinlääkäriltä ja tarvittaessa maksullista virka-apua poliisilta.

Valvontaeläinlääkäri tallentaa kaikki eläinsuojeluilmoitukset Kauhajoen kaupungin sähköiseen järjestelmään. Jos ilmoituksen perusteella on aihetta epäillä, että eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säädöksiä on rikottu, niin asia otetaan vireille ja valvontaeläinlääkäri tekee pitopaikkaan eläinsuojelutarkastuksen. Tarkastuksesta kirjoitetaan aina tarkastuskertomus. Jos tarkastuksella todetaan, että eläinsuojelulakia on rikottu, niin asianosaisia kuullaan ja jos tilanne vaatii, niin tehdään eläinsuojelupäätös. Eläinten hyvinvoinnista annetun lain 95 §:n mukaan valvontaviranomainen voi kieltää asianosaista jatkamasta tai toistamasta määräyksen vastaista toimintaa. Kunnaneläinlääkäri voi pyytää aluehallintovirastoa tehostamaan kieltä tai määräystä uhkasakolla. Jos eläinsuojelulliset syyt niin vaativat, voi kunnaneläinlääkäri ryhtyä 97-100 §:ssä tarkoitettuihin kiiretoimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tällöin eläimelle voidaan hankkia eläimen haltijan/omistajan kustannuksella hoitoa muualta tai hoitaja taikka rehua tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita

taikka, jos se ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, eläin voidaan lopettaa, toimittaa teurastettavaksi taikka myydä.

Tarkastuskertomukset toimitetaan tiedoksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon. Eläinsuojelupäätökset toimitetaan tiedoksi aluehallintoviraston lisäksi Pohjanmaan poliisilaitokselle. Tarkastuskertomukset ja eläinsuojelupäätökset arkistoidaan Kauhajoen kaupungin sähköiseen järjestelmään.

Päivystysaikana päivystävä kunnaneläinlääkäri vastaanottaa eläinsuojeluilmoitukset. Kiireelliset toimia vaativat eläinsuojelutarkastukset tekee päivystävä kunnaneläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäri jatkaa päivystysaikana aloitettuja eläinsuojelutoimia seuraavana arkipäivänä. Jos eläinsuojeluasialla ei vaadi kiiretoimenpiteitä, välittää kunnaneläinlääkäri päivystysaikana tulleen eläinsuojeluilmoituksen valvontaeläinlääkärille seuraavana arkipäivänä.

12.1 Ilmoituksenvaraisten kohteiden valvonta

Aluehallintovirasto toimittaa kuntaan/Kauhajoen kaupungin ympäristöpalveluille tiedon ilmoitetuista kohteista, joissa on ammattimaista eläintenpitoa (esim. kennelit, eläinhoitolat ja ratsastustallit). Valvontaeläinlääkäri suunnittelee tarkastukset ilmoituksenvaraisiin kohteisiin aluehallintoviraston hyväksymien riskinarviointiperusteiden mukaisesti: Ensimmäinen tarkastuskäynti tehdään mahdollisimman pian ilmoituksen tultua. Mikäli tarkastuksella ei havaita puutteita, voidaan arvioida kohde matalariskiseksi, jolloin tarkastus tehdään kolmen vuoden välein. Mikäli kohteessa havaitaan puutteita tai sinne tulee käynti epäilyyn perustuen, tarkastetaan kohde vuosittain, kunnes kahtena peräkkäisenä vuotena ei ole havaittu puutteita. Tarkastuskertomuksessa mainitaan, että kyse on ilmoituksenvaraisesta kohteesta.

11.2 Eläinkuljetukset

Eläinkuljetuksista säädetään eläinkuljetusasetuksessa (EY N:o 1/2005). Kunnaneläinlääkärit ja aluehallintovirastot tekevät EU:n jäsenvaltioiden ja kolmansista maista ja kolmansiin maihin suoritettavien hevos-, nauta-, lammas-, vuohi- tai sikaeläinten pitkien kuljetusten reittisuunnitelmiin liittyvät tarkastukset ja muut toimenpiteet. Pitkällä kuljetuksella tarkoitetaan yli kahdeksan tuntia kestävästä kuljetusmatkaa. Matka alkaa siitä, kun ensimmäinen kuljetuserän eläin siirretään.

Ennen pitkää kuljetusta viranomaisen on varmistettava, että reittisuunnitelmassa ilmoitetuilla eläinkuljettajilla on vastaavat voimassa olevat eläinkuljettajaluvat, voimassa olevat pitkässä kuljetuksessa käytettävän kuljetusvälineen hyväksymistodistukset sekä voimassa olevat kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistukset sekä tarkastettava, että järjestäjän toimittama reittisuunnitelma on realistinen ja tehty eläinkuljetusasetuksen säännösten mukaisesti. Jos tarkastuksen tulokset ovat tyydyttävät, niin viranomaisen leimaa reittisuunnitelman ja lähettää mahdollisimman pikaisesti reittisuunnitelmassa esitettyjä pitkiä kuljetuksia koskevat yksityiskohtaiset tiedot määräpaikan, poistumispaikan ja tarkastusaseman toimivaltaisille viranomaisille TRACES-järjestelmän avulla. Reittisuunnitelman leimaamista ei vaadita kuljetuksissa, joissa käytetään eläinkuljetusasetuksen 6 artiklan 9 kohdassa tarkoitettua maantiekuljetuksen paikannusjärjestelmää.

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella pitkien kuljetusten reittisuunnitelmiin liittyvät tarkastukset ja muut tarvittavat toimenpiteet tekee valvontaeläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri Ruokaviraston reittisuunnitelmaa edellyttävän kuljetuksen valvonnan ohjeen (toimintaohje 15621/03) mukaisesti. Toimijan tulee toimittaa lähtöpaikan toimivaltaiselle viranomaiselle reittisuunnitelman 1-osa kaksi päivää ennen lähtöä. Lähtöpaikan virkaeläinlääkäri täyttää ja allekirjoittaa reittisuunnitelman osan 2, kun on todennut asiakirjat hyväksytyiksi ja leimaa reittisuunnitelman osan 1.

13 ELÄIMISTÄ SAATAVAT SIVUTUOTTEET

13.1 Sivutuotelaitosten valvonta

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella valvontaeläinlääkäri hyväksyy sivutuoteasetuksen mukaiset laitokset:

- ✓ polttolaitokset
- ✓ johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitettu hävittämään polttamalla tai toimittamalla hyväksytylle kaatopaikalle
- ✓ väliasteen laitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, pakastetaan tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita

Valvontaeläinlääkäri rekisteröi:

- ✓ tekniset laitokset
- ✓ johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitettu tekniseen käyttöön
- ✓ tilarehustamot
- ✓ keräyskeskukset silloin, kun ne eivät sijaitse teurastamon yhteydessä
- ✓ toimijat, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin

Hyväksyntä ja rekisteröintipäätökset toimitetaan viipymättä aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon.

Valvontaeläinlääkäri valvoo hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia Ruokaviraston vuosittaisen valvontasuunnitelman mukaisesti. Suupohjan alueella on yksi polttolaitos. Lisäksi alueella on yksi keräilykeskus, mutta se toimii teurastamon yhteydessä.

13.2 Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta

Valvontaeläinlääkäri valvoo toimijoita, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin kuten luonnonvaraisena elävien eläinten ruokintaan (haaskat) sekä turkistarhojen lajinsisäistä käyttöä. Lisäksi valvontaeläinlääkäri valvoo tiloilla itsestään kuolleiden ja lopetettujen tuotantoeläinten hävitystapoja.

13.2.1 Haaskapaikkojen valvonta

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen haaskapaikat tarkastetaan kolmen vuoden välein. Osa tarkastuksista voidaan tehdä asiakirjatarkastuksina.

13.2.2 Turkiseläinten lajinsisäinen käyttö

Eläintenpitäjärekisterissä tulee olla merkintä lajinsisäisestä käytöstä. Valvontaeläinlääkäri valvoo, ettei lajinsisäistä käyttöä tapahdu tiloilla, joilla se ei ole sallittua. Lajinsisäisen käytön edellytyksiä ovat mm. ruhojen asianmukainen varastointi, erillään pito muista ruhoista, dokumentoitu toimittaminen hyväksytyyn luokan 2 laitokseen, kirjanpito lähtevän ja tulevan aineksen osalta. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella ei ole turkiseläintarhoja, joissa on lajinsisäistä käyttöä.

13.2.3 Raatojen keräily, hautaus ja kotiteurastus

Valvontaeläinlääkäri valvoo Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella tapahtuvaa raatojen keräilyä ja hävittämistä hautaamalla sekä kotiteurastuksen sivutuotteiden käyttöä, keräilyä ja hävitystä. Valvontaa tehdään tilalla tapahtuvan eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä tai epäiltäessä väärinkäytöksiä. Eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä tarkistetaan kuolleiden eläinten poisto- ja hävitystavat eläinrekisteristä.

14 EHDOLLISUUDEN VALVONTA

Ehdollisuuden ehtojen noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja tiettyjen EU:n osittain rahoittamien tukien täysimääräisen maksamisen edellytyksenä.

Ehdollisuus jaetaan kolmeen eri osioon, joita kutsutaan erityisaloiksi. Ruokaviraston elintarvikeketjulinjan ohjausvastuulla olevat vaatimukset kuuluvat erityisalalle kansanterveys ja kasvinterveys sekä erityisalalle eläinten hyvinvointi. Ruokaviraston elintarvikeketjulinjan ehdollisuuden valvonta sisältää kiellettyjen aineiden, eläimistä ja kasveista saatavien elintarvikkeiden ja rehujen tuotantohygienian sekä eläinten hyvinvoinnin valvonnat.

EU:n suoria ja osarahoitteisia tukia hakeneista eläintiloista on vuosittain valvottava otantavalvonnalla koko maan tasolla vähintään yksi prosentti eli noin 140 tilaa.

Aluehallintovirastoille kuuluvat ehdollisuuden valvontaan liittyvät tehtävät (osa tehtävistä kuuluu elintarvikevalvonnan piiriin):

- Tuotantoeläimiltä kiellettyjen aineiden valvonta (hormonikielto)
- Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienian valvonta
- Eläinten hyvinvoinnin valvonta
  - vasikat, siat, muut tuotantoeläimet (naudat, munivat kanat, lampaat, vuohet, broilerit, kalkkunat, peurat, strutsieläimet, hevoset, biisonit, ankat, hanhet, turkiseläimet sekä muut tuotantoeläimet: esimerkiksi tarhatut riistaeläimet, viiriäiset, kanit ja tarhatut porot).

Valvontaa tehdään otantatiloilla ja perusvalvonnan laajennuksina muiden tarkastusten perusteella mm. seuraavista valvonnoista:

- eläinten hyvinvoinnin valvonta
- maitohygieniatarkastukset
- salmonellavalvonta
- munantuotantotilojen hygieniavalvonta
- vierasainevalvontaohjelman mukainen valvonta
- kasvinsuojeluaineiden jäämävalvontaohjelman mukainen valvonta
- lääkekirjanpidon valvonta

Kunnan viranomaisten (kunnaneläinlääkäreiden ja kunnan elintarvikevalvontaviranomaisten) on tehtävä tarkastuksiin liittyvät asiakirjat riittävän tarkasti, jotta laajennuksia ehdollisuuden valvontoihin voidaan tehdä. Kunnan on varmistettava, että aluehallintovirasto saa riittävän nopeasti riittävät tiedot niistä perustarkastuksista, joissa havaitaan mahdollisia aluehallintoviraston vastuulle kuuluvia ehdollisuudenvaatimusten laiminlyöntejä. Valvonnat on tehtävä vuosittaisten valvontaohjeiden mukaan. Ohjeet löytyvät Pikantista.

15 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

15.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alue järjestää peruseläinlääkäripalvelut asukkaidensa ja yhteisöjensä kotieläimiä (hyötyeläimiä ja ei-hyötyeläimiä) varten arkipäivisin virka-aikana. Palveluja voidaan tarjota myös muille kuin Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen kuntien asukkaille ja yhteisöille silloin, kun resursseja on riittävästi ja kun annetut palvelut eivät heikennä yhteistoiminta-alueen asukkaiden palvelujen saatavuutta. Peruseläinlääkäripalveluja ovat zoonoosien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojelullisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

Eläinten omistajilla on mahdollisuus saada kotieläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja hyvinvointiin liittyvää neuvontaa praktiikkaa hoitavalta kunnaneläinlääkäreiltä. Virka-ajan ulkopuolella puhelinneuvontaa on saatavilla maksullisesta päivystysnumerosta. Eläintenpitoon, hyvinvointiin ja eläintauteihin liittyvää neuvontaa on saatavilla myös valvontaeläinlääkäriltä maksuttomasta puhelinnumerosta arkipäivisin virka-aikana.

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen praktiikkaa hoitavat eläinlääkärit tarjoavat peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa terveydenhoitoa ja sairaanhoitoa. Kirurgisia toimenpiteitä tehdään niiltä osin, mitä peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottotiloissa ja eläinsuojissa. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm. pieneläinten kastraatiot ja sterilisaatiot, pienet kasvainten poistot, keisarinleikkaukset ja nautojen juokutusmahaleikkaukset. Osa kunnaneläinlääkäriestä tarjoaa erityisosaamista vaativia kirurgisia toimenpiteitä oman osaamisensa mukaisesti.

Peruseläinlääkäripalveluihin kuuluu kotieläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä, sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä.

15.2 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Tuotantoeläinten terveydenhuoltotyö on osa elintarvikeketjun laatutyötä, jolla varmistetaan ja edistetään eläinten terveyttä ja hyvinvointia ja varmennetaan tuotannon vastuullisuutta. Terveydenhuoltokäynnillä käydään läpi eläinten terveyteen, tuotokseen, hyvinvointiin sekä sairauksien ennaltaehkäisyyn liittyviä asioita. Terveydenhuoltokäyntejä voidaan tehdä myös tautiongelmien selvittämiseksi. Tuotantoeläinten ennaltaehkäisevän terveydenhuollon merkitys kasvaa tuotantoyksiköiden koon kasvaessa. Nautojen Naseva- ja sikojen Sikava-järjestelmiä hyödynnetään myös lakisääteisen ketjuinformaatitiedon tuottamisessa sekä kirjanpito vaatimusten täyttämässä. Tilakäyntien perusteella tilalle laaditaan vähintään kerran vuodessa kirjallinen terveydenhuoltosuunnitelma. Lisäksi tarvittaessa laaditaan lääkityssuunnitelma tilalla esiintyvien tautien hoitamiseksi. Yhteen terveydenhuoltokäyntiin ja sen perusteella laadittavan terveydenhuoltosuunnitelman laatimiseen kuluu noin yhden työpäivän verran työaikaa. Terveydenhuoltokäyntejä tehdään terveydenhuoltosopimuksen tehneille tiloille kansallisten terveydenhuolto-ohjelmien edellyttämällä tiheydellä: nautatiloille kerran vuodessa ja sikatiloille 4–6 kertaa vuodessa. Niille tiloille, joille luovutetaan lääkkeitä varalle tulevia sairastapauksia varten, tehdään terveydenhuoltokäyntejä tiheämmin tilan eläinmäärästä riippuen. Suurin osa ammattimaisesti toimivista tuotantoeläintiloista on liittynyt terveydenhuoltojärjestelmiin Nasevaan ja Sikavaan.

Terveydenhuoltosopimuksen kunnaneläinlääkärin kanssa on tällä hetkellä tehnyt 79 nautatilaa ja 7 sikatilaa.

15.3 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan on järjestettävä kiireellinen eläinlääkäriapu kaikkia alueella vakinaisesti tai tilapäisesti olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokaudenaikoina. Kunnaneläinlääkärit tarjoavat kiireellistä eläinlääkäriapua virka-aikana. Koska eläinlääkäri ei pysty olemaan koko virkatyöaikaa jatkuvasti puhelimitse tavoitettavissa, ohjataan kiireellistä eläinlääkäriapua tarvitsevia jättämään puhelinvastaajaviestillä yhteystietonsa ja eläinlääkäri soittaa takaisin asiakkaalle niin pian kuin on mahdollista. Virka-aikana kiireellinen eläinlääkäriapu taataan asiakkaalle uudelleen järjestämällä päivän asiakaskäyntejä, mikä saattaa tarkoittaa ei-kiireellisen ajanvarauksen peruuttamista.

Virka-ajan ulkopuolella kiireellistä eläinlääkäriapua tarjoaa päivystävä kunnaneläinlääkäri. Alueella on yksi päivystävä eläinlääkäri kerrallaan. Päivystysvuorot on jaettu viiden (5) praktiikkaa hoitavan eläinlääkäriin kesken ja päivystys kattaa pien- ja suurelaimet. Arkisin päivystysvuoro alkaa klo 14:00 ja päättyy seuraavana aamuna klo 8:00. Arkipäivinä ja viikonloppuisin päivystysvuoro alkaa edeltävänä arkipäivänä (viikonloppupäivystys perjantaina) klo 14:00 ja päättyy seuraavana arkipäivänä (viikonloppupäivystys maanantaina) klo 8:00. Päivystyksessä on keskitetty yhteydenottopalvelu eli yksi maksullinen päivystysnumero, josta päivystävä eläinlääkäri vastaa. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen päivystävä eläinlääkäri toimii virkaeläinlääkäriinä. Päivystysaikana eläimet, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin luokse, hoidetaan vastaanotoilla. Tällaisten eläinten kiireellistä eläinlääkäriapua ei tarjota päivystysaikana kotikäynteinä työturvallisuussyistä.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on toteutettu eläinlääkintähuoltolain ja -asetuksen säännösten mukaisesti. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella pääosa asiakkaista saa palvelun alle 50 km:n etäisyydeltä. Päivystysalueen toiminta-alueen etäisyyksien tulisi täytyä niin, että 90 %:ssa päivystyskohteet sijaitsevat alle 100 km etäisyydellä. Päivystävän eläinlääkäriin virkamatkat ovat alueellamme enimmillään noin 60 km ja suurin osa asiakkaista on 30 km säteellä. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella päivystysmatkan pituus on aina alle 100 km.

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella ei ole eriytettyä suur- ja pieneläinpäivystystä, koska eläintiheys on pieni ja koska päivystävän eläinlääkäriin virkamatkat ovat suhteellisen lyhyitä.

15.4 Saatavuus ja laatutavoitteet

Praktikkoeläinlääkäreillä on puhelinneuvonta- ja ajanvarausajan arki-aamuisin klo 8 – 9. Osalla praktikoista on käytössä omakustanteinen nettiajanvaraus. Lisäksi Kauhajoen kaupungin Ullantie 10:n vastaanotolla on saatavissa pieneläinten vastaanotto arkisin klo 8 – 14. Päivän aikana tulleet kiireellistä hoitoa vaativat työtehtävät sovitetaan muiden työtehtävien kanssa ja toisinaan kiireettömiä ajanvarauksia joudutaan perumaan tai siirtämään sopivampaan ajankohtaan. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella toimivat kaikki praktikot ovat virkatyöaikana tasavertaisesti vastuussa kiiretapauksen hoidosta.

Jos avun tarve ei ole kiireellinen, tulisi sairaskäynti- tai vastaanottoaika järjestyä viikon sisällä tilauksesta. Kiireettömät terveydenhuolto- ja massatyökäynnit sekä terveille eläimille suoritettavat kirurgiset toimenpiteet järjestyvät lomakauden ulkopuolella alle kolmen viikon ja lomakauden aikana alle kuuden viikon kuluessa yhteydenotosta. Jos asiakas haluaa palvelut nimetyltä eläinlääkäriltä, voivat jonotusajat olla pidemmät.

Kauhajoen kaupunki toimii yhteistoiminta-alueen eläinlääkintäpalvelujen järjestäjänä ja henkilöstön työnantajana. Kauhajoen kaupunki on vakuuttanut henkilöstönsä Pohjola Vakuutuksen kautta:

- omaisuusriskiturva
- vastuuvakuutus
- tapaturmavakuutus.

Eläinlääkintähuollon reklamaatioprosessin mukaisesti eläinlääkäriin hoidosta aiheutuneet reklamaatiot ohjataan kirjallisesti ympäristöpäällikölle, joka pyytää vastineen hoitaneelta eläinlääkäriltä ja arvion siitä, onko virhettä tapahtunut. Jos virhe todetaan tapahtuneen, korvausta haetaan vastuuvakuutuksen kautta tai kaupungin vakuutusten omavastuuehtojen mukaisesti. Mikäli hoitava eläinlääkäri arvioi, että virhettä ei ole tapahtunut, vie hoitava eläinlääkäri asiakkaan reklamaation kaikkien Kauhajoen kaupungin eläinlääkäreiden keskinäiseen selvitykseen. Jos siinä todetaan, että virhettä ei ole tapahtunut, ilmoitetaan päätös reklamaation tehneelle asiakkaalle/taholle, joka voi halutessaan viedä asian omakustanteisesti Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakuntaan. Mikäli eläinlääkärit ovat erimielisiä virheen tapahtumisesta, lähettää työnantaja tapauksen Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnan käsiteltäväksi ja kustantaa käsittelymaksun.

Eläinlääkintäpalvelujen saatavuutta ja laatua voidaan arvioida saadun palautteen pohjalta. Kauhajoen kaupungin ympäristöpalveluissa on suunnitteilla uuden palautealusten kehittäminen asiakaskyselyjen ja palautteiden vastaanottamiseksi.

15.5 Toimitilat

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman mukaan kunnan on järjestettävä palveluja varten tarpeelliset toimitilat ja työvälineet. Lääkkeet on lainsäädännön vaatimusten mukaisesti pystyttävä säilyttämään ja hävittämään asianmukaisesti. Tarvittaviin toimitiloihin kuuluvat vastaanottotilat, toimistohuoneet, lämmin autotalli, riittävä varastotila, tilat viileässä/jääkaappilämpötilassa säilytettävälle lääkkeille ja tarvikkeille sekä asianmukaiset pesu- ja kuivaustilat instrumenteille, suurille praktiikkavarusteille ja suojavaatteille. Henkilökunnan sosiaaliset tilat peseytymis- ja lepotiloineen kuuluvat jokaiseen toimipisteeseen.

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen eläinlääkintähuollon toimipisteet on sijoitettu Kauhajoen kaupunkiin, Karijoen ja Isojoen kuntiin. Kaikissa toimipisteissä on vastaanottohuone, toimistohuone, odotustila sekä tilat lääkkeiden ja tarvikkeiden säilytystä varten. Erillinen toimenpidehuone kirurgisia toimenpiteitä varten on Kauhajoella, Isojoella ja Karijoella. Peseytymistilat henkilökunnalle löytyy Karijoen, Kauhajoen ja Isojoen vastaanotoilta. Lepotilat henkilökuntaa varten on Kauhajoen vastaanotolla.

Ulkopuolisen sijaisen ja päivystäjän käyttöön on asumiskelpoiset tilat Kauhajoella.

Eläinlääkinnän klinikkatilat (3 kpl) ovat kaikki vuokrattu siivottuina, kiinteistöhuollon ym. työt tehtyinä. Kauhajoen toimipisteessä siivouspalvelut tulevat Kauhajoen kaupungin teknisen toimen alaiselta organisaatiolta. Karijoen tilat siivoaa ostopalveluhenkilö. Isojoella siivouksesta huolehtii praktikkoeläinlääkäri itse (omat toimitilat, joita Kauhajoen kaupunki vuokraa sopimuksen mukaisesti).

15.6 Välineresurssit

Valtakunnallisen eläinlääkintähuollon ohjelman mukaan suurelänpraktiikkaa varten kuuluu olla ultraäänilaitte rektaalianturilla, hevosen kaatovälineet, hammasvälineet, astutusliinat, pulttipistooli sekä kaikki normaalit synnytysapuun sekä peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun edellyttämät kirurgiaan tarvittavat instrumentit. Pienelänpraktiikan varusteisiin kuuluu ultraäänilaitte, elektrotomi, eläinvaaka, säädettävät toimenpide- ja leikkauspöydät, valaisimet, normaalit tutkimusvälineet sekä instrumentit. Kuolleiden ja lopetettujen pieneläinten säilyttämiseen tarvitaan pakastin. Normaalit suojavaatteet, jalkineet sekä erityisvarustus tarttuvien eläintautien ja zoonosien varalta näytteenotto- ja pakkaustarvikkeineen kuuluvat varustukseen (laatikot). Instrumenttien pesu- ja desinfiointi sekä työvaatteiden pesu ja kuivaus on järjestettävä asianmukaisesti.

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueen praktikkoeläinlääkäreillä on käytössään suurelänpraktiikkaa varten ultraäänilaitte rektaalianturilla. Kolmella vastaanotolla pienelänpraktiikan käyttöön on käytössä eläinvaaka. Karijoen ja Kauhajoen vastaanotoilla on pieneläinten hammaskivenpoistoa varten ultraäänilaitte. Lisäksi Kauhajoen vastaanotolla on käytettävissä kaupungin välineistöä verinäytteiden analysointia varten ja pakastin lopetettuja eläimiä varten. Välinehuoltoa varten Kauhajoen toimitilassa on autoklaavi. Karijoen vastaanotolla on yhteistoiminta-alueen ylläpitämä pakkopilttuu hevosen hoitamista varten.

Loput laitteet ja välineet suur- ja pienelänpraktiikkaa varten praktisoivat kunnaneläinlääkärit ovat hankkineet itse. Yhteistoiminta-alueella ei ole erikseen hankittu välineistöä eläinlääkäriin sijaisia varten. Kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaan eläinlääkäri, jolla ei ole työnantajan puolesta laboratoriolaitteistoa, röntgen- tai ultraäänilaitteita, voi korottaa näiden välineiden käyttöön liittyviä toimenpidepalkkioita 20 %:lla.

15.7 Ostopalvelut

Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta- alueella ei ole ollut vielä tarvetta solmia yksityisen eläinlääkäripalvelujen järjestäjän kanssa sopimuksia peruseläinlääkäripalvelujen tai kiireellisen eläinlääkäriavun tuottamisesta.

16 SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

16.1 Valvontasuunnitelma

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma viedään Kauhajoen kaupungin ympäristölautakunnan hyväksyttäväksi. Eläinlääkintähuollon suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Käytännössä päivitys tehdään vuosittain valtakunnallisen EHO:n päivittyessä. Jatkossa eläinlääkintähuollon suunnitelma on tarkoitus viedä osaksi ympäristöterveydenhuollon yhteistä valvontasuunnitelmaa.

16.2 Palvelujen käytön tilastointi

Vuoden 2025 aikana aloitetaan palvelujen käytön tilastointi ja seuranta. Tilastot laaditaan kuukausitasolla kunta- ja eläinlääkärikohtaisesti. Niistä ilmenevät sairasmatkojen ja vastaanottokäyntien määrät virka- ja päivystysaikoina. Myös hoidettujen pieneläinten määrä merkitään. Vastaavasti kirjataan virantoimituksiin liittyvät tarkastukset ja näytteenotot. Kuukausitilastojen pohjalta laaditaan vuosiyhteenveto.

LIITE 1. RESURSSITARPEEN KARTOITUS

1. Eläinmäärät yhteistoiminta-alueella:

a. Tuotantoeläintilat (lkm)

• Nautojen pitopaikat	217
• Sikojen pitopaikat	29
• Lampaiden- ja vuohien pitopaikka	62
• Hevosten pitopaikat	98
• Siipikarjan pitopaikat	16
• Vesiviljelylaitokset	1
• Turkistarhat	1
• Tarhatun riistan pitopaikat	1
• Mehiläistarhat	41

b. Lemmikit (lkm)

• Arvio lemmikkien määrästä	noin 2500
-----------------------------	-----------

2. Eläinlääkäripalvelut

a. Terveystuotosopimukset

Nauta	79
Sika	7
Terveystuototyön resurssitarve, htv	0,56

b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta

Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveydenhuolto)

• Sairaskäynnit virka-aikana	880
• Sairaskäynnit päivystysaikana	220

Sairaskäynnit pieneläinvastaanotolla

• Sairaskäynnit virka-aikana	2800
• Sairaskäynnit päivystysaikana	230

Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve, htv	4,3 htv
---	---------

Peruseläinlääkäripalveluiden ja kiireellisen eläinlääkäriavun resurssitarve

- Lähes kaikki terveydenhuoltosopimukset muutamaa sikatilaa lukuun ottamatta on solmittu kunnaneläinlääkäriin kanssa. Terveystarkastuskäyntien resurssitarpeeseen on laskettu, että nautatiloilla on lääkeluovutus sopimus, jolloin terveydenhuoltokäyntejä tehdään tilalle neljä kertaa vuodessa. Ilman lääkeluovutus sopimusta nautatiloille ei voi jättää mitään lääkkeitä varalle. Terveystarkastuskäyntien vuosittain ja tilannekatsauksia katsotaan pystyvän tekemään siten, että 1 käynti vastaa yhtä henkilötyöpäivää (htp).
- Eläinlääkäriin arkipraktiikan osalta on laskettu, että 3 tuotantoeläinkäyntiä vastaa yhtä htp ja että 5 pieneläinkäyntiä vastaa yhtä htp. Eläinlääkäriresurssien tarve on laskettu virka-aikana tehtyjen keskimääräisten käyntimäärien perusteella.
- Eläinlääkäriin päivystystyön vuoksi kertyy päivystysvapaita, jolloin 1 htv vastaa noin 200 htp. Tässä resurssikartoituksessa on siis huomioitu mahdollisuus pitää päivystysvapaita.
- Tällä tavoin laskemalla resurssitarve on 4,9 htv. Kauhajoen kaupungin yhteistoiminta-alueella on saanut käyttää ulkopuolisia päivystäjiä, jolloin vakituisilla eläinlääkäreillä vapautuu resursseja arkityöhön.

Eläinlääkintähuollon valvonnan resurssitarve

- Eläinsuojeluilmoituksia on vastaanotettu vuonna 2024 noin 90 kpl. Lähes jokainen ilmoitus johtaa tarkastuskäyntiin. Tarkastuksista arviolta noin 50 % johtaa jatkotoimenpiteisiin eli eläimen omistajalle/haltijalle annetaan hallintopäätös ja pitopaikkaan tehdään uusintatarkastus. Hallintopäätökseen johtavaan tarkastukseen uusintatarkastuksineen ja hallintomenettelyineen kuluu keskimäärin 5 htp/eläinsuojeluilmoitus. Muihin käynteihin kuluu noin 1 htp/eläinsuojeluilmoitus. Ilmoituksenvaraisia kohteita on 15 kpl, jolloin valvontasuunnitelman mukaisesti niihin kuluu noin 5 htp. Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve on 275 htp eli 1,1 htv.
- Sivutuotevalvontaan liittyviä käyntejä on noin 10 kpl/vuosi. Yksi käynti vastaa yhtä htp. Sivutuotevalvonnan resurssitarve on noin 0,05 htv.
- Eläinten terveyden valvontaan liittyviä käyntejä on noin 10 kpl/vuosi. Yksi käynti vastaa yhtä htp, joten valvonnan resurssitarve on 0,05 htv.
- Eläinperäisten elintarvikkeiden alkutuotannon valvonnan resurssitarve on noin 30 htp/vuosi eli 0,13 htv.
- Valvontaeläinlääkäriin 1 htv = 240 htp. Resurssitarvelaskelmassa ei ole huomioitu vuosilomia. Vuosilomien aikana eläinlääkintähuollon valvonnan hoitavat praktisoivat kunnaneläinlääkärit.
- Valvontaeläinlääkäriin laskennallinen kokonaisresurssitarve on 1,3 htv